

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quæ sint officia vitæ mistæ. Cap. xxxviiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

*Psal. 29.
6.
Bonavent.
c. 10.*

Peccatores viuens, animo semper cum Deo, & Angelis loquebatur, & dies proximis imperties, noctibus feruentissima contemplationi vacabat, & inter fratres humanissimus existens, Deo instantissimis precibus adhaerebat, ita ut ad vesperum demoraretur ei fletus, & ad matutinum letitia. Huc adeptus est Beatus Pater Franciscus, non iam homo dicendus, sed seraphim caelo delapsus, qui tractus & detentus a turbis, compressus quoque, & multipliciter attrectatus, in extasim raptus, insensibilis videbatur ad omnia, & velut corpus exanime, nihil penitus sentiebat, & a suis eam actionis mensura, quae non suffocaret Spiritum orationis, prudentissimè efflagitabat. Hunc assequitur est Beatus Pater noster IGNATIUS, nouissimo tempore datus in colunam Ecclesiae, qui fidem ab haereticis oppugnatam sustineret, & diuinam gloriam per vniuersum orbem propagaret. Nam immensis animarum saluandarum curis circumdatus, singulis horis intra seipsum se colligebat, & an aliquid minus esset compositum coram oculis iudicis cuncta cernentis, minutissimè examinabat. Singulis actionibus finem diuinae gloriae, actuali recordatione, & humillima oblatione praefigebat: singulis in rebus, quae sensibus obieciuntur, Deum assistentem, omniaque sustentantem, & uiuificantem cernebat, & singulis tandem momentis in eum iacula ardentissimi amoris euiibrabat. Hunc etiam natus est Beatus Pater noster Franciscus XAVIERIUS, IGNATIAMANTISSIMUS discipulus, & magnus totius Orientis Apostolus, qui inter tot infidelium myriadas in ouile Christi pastoris adductas, non contentus sapissimè in mentis excessum raptus, & animum in Deo, quem tantopere sitiebat, habere defixum, statim tamen ac certum quotidie seponere tempus, quod ereptum negotiis contemplationi rerum caelestium, & praecipue ardentissimè meditationi vitae, mortisque Christi tribueret. Hunc obtinuerunt innumerabiles religiosi, omnium istorum filij, & Ecclesiae adiutores fidelissimi, qui nescio an maiori fructu sibi ipsis per contemplationem consequuerunt; an conuersioni infidelium & profectui peccatorum per actionem vacauerint. Huc tandem finem nunc ex parte obtinent (ut modestius loquar) multi sancti religiosi, quos ego bene noui, qui in cella sanctissimi eremite toti diuina contemplatione suspensi, & in populis feruentissimi Apostoli aduersus vitia, & peccata bellantes apparent, quorum vitam suspicio, ante quorum virtutes erubescio, quorum puritas mihi est omnis perfectionis ac sanctitatis exemplum. Et fat scio, & ipsa experientia competio, quod non est abbreviata magnus Domini,] Et quia non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet Deum, & operatur iustitiam acceptus est illi,] Et quod hodie solet in filiis patrum dona collocare, & assatim charismata distribuere.

*Turc. sin.
lib. 3. c. 1.
5.*

*Isaia 59.
1.
A. cor. 10.
34.*

Quae sunt officia vitae mistae.

CAPVT XXXVIII.

INEM istum, quem haecenus explicimus, subsidio proprietatum actionum vitae mistae consequitur. Actiones autem istae ad duo genera referuntur, sicut duae sunt partes, ex quibus haec pars vitae spiritualis componitur. Alterum opera contemplationis; alterum opera actionis comprehendit. Et quidem si primum inspiciamus, omnia opera contemplationis vitae in sublimissima perfectione confi-

A derata, vitae etiam mixtae sunt opera, atque functiones. Idcirco huius vitae sectatores vniuersi vitae contemplationis operibus delectantur cum remoti a turbis, & vacui spiritualibus autimarum negotiis, in cella occulta secedunt: Paulus legit, nam & penula à Timotheo, id est, sacra legis votum (ut Hieronymus interpretatur) libros quoque, & maxime membranas, exposcit. Lucas dicit, ne sine debita diligentia, eorum, quae scripsit, arcanorum caelestium annunciet veritatem. Matthaeus, & alij nouae legis historici, mediatoris Dei & hominum gesta conscribunt. Corinthij psalmum habent, ut Deum canticis, & hymnodia collaudent. Petrus orat, & in extasim raptus, uocationem gentium intuetur. Atque adeo nullus est actus vitae contemplationis, quem non patres uoluntati praestiterint. Hi autem, non solum vitam mistam professi sunt, verum etiam ipsi fuerunt huius vitae sanctissimi & illustrissimi praeceptores. Imò tam illi quam omnes sancti pastores Ecclesiae, Apostolorum filij, atque discipuli, ea populis credenda, atque facienda, aut fugienda proponunt, quae contemplatione didicerunt, & oratione à Domino, ac precibus impetrarunt. Quibus illud psalmi optime congruit. Memoriam abundantiae suauitatis tuae, eructabit, & iustitia tua exultabunt.] Nam si ructus (ut ipsa naturalis scientia docet) ex repletione procedit, qui abundantia suauitatis eructant, sine dubio caelesti dulcedine, ac suauitate repleti sunt. Et si odorem portat ructus (ut annotauit Bernardus) quandoque bonum, quandoque malum, pro ualoribus, ex quibus ascendit, contrariis qualitatibus; manifestum est quoniam illi optima uasa sunt, & caelestium intellectuum atque affectuum donis imbuta, qui tam sua uolentem fructuosa praedicationis odorem eructant. Ideo ex sententia Gregorij hanc vitam agentes, fulguri comparati sunt, quia nimirum prius exercitio perfectae contemplationis ignescunt, & postea magno charitatis impetu ad annunciandum proximis, quae sunt contemplati, descendunt. Sic autem cum impetu spiritus irruentes fetiunt, & comminunt corda, quae tangunt, quia non tantum delictant, sed mouent, & ad contritionem, & lacrymas, & iniquitatum detestationem impellunt. Et impletur illud, quod in quodam psalmo scriptum est: Lux orta est iusto, & relictis corde latitiae. Latamini iusti in Domino, & consitemini memoriae sanctitatis eius.] Prius resurgit lux, & sua pulchritudine intelligentiam afficiens, corda iustorum letitia & exultatione dilatat: sic autem dilatata corda, ora ipsorum laxant & ad Dei confessionem, & laudem aperiunt. Certo sit ergo, quod mixti omnes actus vitae contemplationis, tamquam sibi proprios, & maxime convenientes, exercent. Audiunt illi quidem, & legunt diuina misteria, ne imparati, aut minus instructi ad ea docenda, & enucleanda condescendant. Discunt, ut ordinem seruent, & prius sint discipuli, quam magistri; quia absurdum est quemquam uelle docere, quod numquam didicit, & quod non intelligit, explicare.

E Scribunt, vel ut sibi ipsis accepta conferunt, uel ut calamo proximis exhortentur. & quae sibi à Domino donata sunt, posteris tradant. Ecclesiae canticis de notè, & reuerenter intersunt, quibus se ipsos, ex humana conuersione tepentes calefaciant, & quasi dormituri exulescunt. Orant uoce, orat & mente, ut se totos, corpus nimirum, & animam Deo suauissimum holocaustum efficiant. Cogitant, ne in noxia cadant, meditantur, ut inueniant, & contemplantur ut se dilectissimo sponso coniungant, ac tandem varijs & multis mouentur affectibus, ut se auctores moueant, & ad uirtutem anandam & amplectende-

*Hier. Epi
stola 12. 5.
ad Damas.
mas q. 7.
2. Timot.
4. 13.
Luc. 1.
1. Corint.
14. 26.
Acto. 10.
10.*

*Psal. 144
7.*

*Bern. ser.
67. in
cant.*

*Greg. bo.
5. in Eze-
chiel.*

*Psal. 09.
11.*

dam ali

dā alliciant. Et breuiter, nullum est sanctæ contem-
plationis opus, quod ipsi ad suam, & animarum perfe-
ctionē captandā strenuē, atq; viriliter non assument.

Si autem de alio genere actionū instituumus
sermonem, non omnes actiones, quæ vitæ actiue tri-
buuntur, possunt etiam, vitæ mixtorum attribui. Pri-
mò enim illud certum ac constitutum habeatur,
actiones sæculares, & à religiosa institutione abhor-
rentes, huius vitæ non esse. Quis namque dicat, vi-
tam religiosissimam simul, & perfectissimam, ac
mundanis rebus maximè repugnantem, sæculares
curas admittere, & mundanis negotiis implicari?
Aut quis merito putet, vitam, quæ prophanis curis,
& sæculi actionibus, non solum fedatur, sed in-
famatur, eas actiones, tamquam proprias agnosce-
re, quæ eam sua fœditate commaculant, eique non
paruam ignominie notam inurunt? Errant ergo
cum ingenti malo suo, & sanctæ religionis dede-
core, qui putant se vitam mistam tenere, cum vanis
alloquutionibus gaudent, cum sæcularium mu-
tuissimis, his negotiis addicti, verbis lacerat, fannis
irident, atque odio prosequuntur: quia aut vident,
aut suspicantur, se religiosorum industria ab eorum,
quæ cupiebant, assequutione præpediti: Cogitan-
que religionis habitum non esse nisi superbiam, &
ambitionis prætextum, ad vanos honores ambiendos,
& principum voluntates, ac magnatum animos
explicandos. Est quoq; penè irremediabile ipso-
rum religiosorum malum, qui his occupationibus pro-
phanis distenti, nec possunt animabus quarum medi-
ci sunt) congrua remedia adhibere, nec sibi ipsis,
per mentales exercitationes prospicere. Quare Bea-
tus Prosper Rhegiensis Episcopus, pastoribus Eccle-
siae aliquem contemplationis haustum sitientibus,
illud cum magna attestatione suadet, vt actionibus
prophanis abstineant. Duo autem media (inquit)
duobus scilicet aliis extremis ab ipso inter actus cõ-
templatiuæ vitæ numeratis, vacationem videlicet ab
omnibus occupationibus mundi, & diuinarum stu-
dium literarum, etiam hic possunt habere potiffices:
sed illi, qui se ab omnibus implicamentis negotio-
rum sæcularium remouentes, non torpent otio, sed
insistunt perfectionis suæ negotio, & ab stulticia sæ-
cularis sapientiæ auerit, verbo Dei infatigabiliter
vacant, sapientes veraciter fiunt, cælestia sapiunt,
terrena despiciunt, cõtradicentes sanæ doctrinæ re-
darguunt, obediētes instituunt, sanctis virtutibus,
quibus in dies singulos fiunt Deo propinquiores, in-
cumbunt, & tam suis, quam omnium, qui per eos
erudiuntur, profectibus clari, hic quidem velut gu-
stam quendam contemplatiuæ vitæ, quo ad eam
frequentius pronocentur, accipiunt, sed sibi iam in
æternum felices effecti, de eius protectione gau-
debunt. De pontificibus loquitur, & idem prorsus
de omnibus diceret, qui licet non pontificum digni-
tatem, laborem tamen & opus, videlicet salutē ani-
marum, adepti sunt. Qui nequaquam vitæ contem-
platiuæ suauitate fruuntur, nec vitorum spiritualiū
nomen iure sibi vendicabūt, si sæculi occupationes
quas vitæ religiosa professione reliquerūt, iterū re-
perat, & in illis breue tempus suæ, & animarū perfe-
ctioni concessum, imprudenter stultèque cõsumant.
Non sunt ergo isti vitæ mista professores, sed to-

Pros. lib.
I. de vitæ
contemp.
13.

A
tius vitæ spiritualis contemptores, qui ea, quæ spiri-
tus sunt, horrēt, & ea, quæ carnis sunt, magna auidi-
tate sectantur. Qui retetō sanctæ religionis habitu,
cogitationibus, desiderijs, curis, & operibus in sæ-
culum redeunt, & eius actibus distinctur. Qui præua-
ricatores effecti, ea, quæ in ingressu vitæ religio-
sæ damnarunt, opere approbāt, & mundanam vibem,
quam Dei zelo succensū destruxerunt, à Diabolo de-
cepti reedificant. Timeant ergo, ne Domini maledi-
ctione mulctentur, quæ in edificatores vibis Ieri-
cho, est à magno duce Iosue, cū ingenti asseueratio-
ne prolata, Maledictus vir coram Domino (ait) qui
suscitauerit, & edificauerit ciuitatem Iericho. In pri-
mo genito suo fundamenta illius iaciat, & in nouis-
simo liberorum ponat portas eius.] Iericho (quod
nomen lunam significat) mundi est (vt ait Augusti-
nus) instabilis & inconstantis imago, quem saluator
noster Iesus Christus in religiosis euertit, cū eos ad
se vocauit, ad vitam religiosam adduxit, & à nego-
tijs, & curis sæcularibus liberauit. Verat autem cum
magna imprecatione, ne quis prophanis occupatio-
nibus insistendo, mundum à se euersum reedificet.
Maledicit illi, qui sæculum à se dirūt, & solo æqua-
tum, iterum extuxit, & mortem primi & nouissimi
liberorum dignissimam huius delicti poenā annun-
ciat. Primus religiosi filius compunctio peccatorum
est, nouissimus verò & magis dilectus, amoris diuini
est, ac dilectionis affectus: hos Dominus commina-
tur amissurum esse illum religiosum, qui mundanas
occupationes admiserit, & iterum mundum harum
actionū præsidio edificauerit. Et nequis putet minas
istas non esse effectū habituras, audiat quid alio loco
dicat Scriptura In diebus eius (scilicet Achab) ædifi-
cavit: Hiel de Bethel, Iericho, in Abiram primitiuo
suo fundauit eam, & in Segub nouissimo suo posuit
portas eius. iuxta verbū Domini, quod locutus fue-
rat in manu Iosue.] Hiel, qui viuens Deo, vel faciens
Deo interpretatur, & Bethel, hoc est, domus Dei, ci-
uis & incola est; cuiuslibet erit typus, atq; figura, nisi
illius, qui verā domum Dei nimitū vitam religiosam
inhabitat, vt Deo viuat, & omnia in honorem ipsius
faciat. Et ipsis duo filij primus, atque nouissimus,
quid significabūt, nisi duo vitæ spiritualis dona, cõ-
punctio, & amor, quorū iste finis est; ille verò om-
niū spiritualiū bonorū initium? Hos duos filios sepe-
lit vitæ religiosa sectator, sæcularib; actibus & cu-
ris mundanis inhereat, illum quidem amittit, cū
primū sæculi fundamenta iacit, & his negotijs, &
colloquijs inanis cordis sui claustra impiciet a-
perit. Statim enim cõpunctio fugit, lacrymæ euane-
scunt, imperfectiones non displicēt, imò ea, quæ vi-
tam religiosam enervant, maximè placent: istum ve-
rò perdit, quādo mūdanos, & sæculares actus prose-
quitur, qui tempus omne cõsumūt, quo deberemus
cælestiū cõtēplatione gaudere, & affectibus amoris
vacare: isti igitur actiones istæ sæculares vitā spiritua-
le destruat, & omnia bona religionis cõsumunt. nō
possūt ad vitam mistam pertinere, quæ suis actibus
nō ruit, sed potius vsque ad perfectionē perducitur.
Iam his operibus reiectis, tamquā irreligiosis, ac
penitus vitæ nostre cõtrarijs, quæ sint opera externa
propria vitæ mistæ diligētius inquiramus. Ita quidē
nō sunt, quæ ad nostræ mētis perfectionē, ac emēda-
tionē fuerūt instituta, vt peccatorū derestatio, vitio-
rum extinctio, passionum repressio, & virtutū mora-
liū, aut sollicita tractatio, aut sedula conquisitio. Nā
hæc (vt supra diximus) sunt vitæ actiua opera, & to-
tius vitæ spiritualis exordia, atque adeo non possūt
ad vitam mistam, ad finem scilicet, & perfectionem
totius spiritualis vitæ pertinere, nisi fortè, vt funda-

Iosue 6.
26.

Aug. ser.
106. de
tempore.

2. Reg 19.
34.

1. Ierem 22.

menta ad

Epist.
125.
Da-
9. 7.
mot.
1.
vint.
6.
10.

144

ser.
in

ho.
26.

9.

mēta ad domū, vt præparatio lignorum ad ignem, & vt sumptio medicaminū ad corporis salutē reparandā. Per istarū enim actionū studium, mens à noxiis purgatur vitorum humoribus fundamenta perfectæ charitatis iacit, & animus ad illum ignem præparatur, quo fidelīū animas calore diuini amoris, & desiderio æternæ salutis accendat. Quod studiū, licet perfectissimæ cōtēplationi cōiūctū, perfectionē quidē animæ tribuit, sed perfectū Ecclesiæ statū, scilicet statū Episcoporū, pastorū, atq; Doctorū, nō cōstituit. Quoniā, & si aliquis omnia peccata à se depulerit, vniuersa vitia restrinxerit, passiones cohibuerit, virtutes morales acceperit, & dono ingentis contemplationis claruerit, si tantū sibi vacat, & animarū salutem non curat, haud quaquam habet statū Ecclesiæ omnino perfectum. Hic autē eas actiones inuestigamus, quæ vitā huius status propriam, atq; germanam (quæ vita mista vocatur) efficiant. Non ergo debent Ecclesiæ pastores, & animarū Doctores in his proprii profectus actionibus se exercere; nec illis cura sit aut peccata timere, aut cōtra vitia & prauos affectus pugnare, aut virtutes morales expetere? Absit, imō si ista prætermittat, nullā, aut permodicā, ex ministeriis animarū vtilitatē consequentur. Quæ ministeria ita proximorum animas quærit, vt primo loco propriā animam cuiq; chariorem, & pretiosorem asseruent, sicut autem aliorū animæ, verbo predicationis, & sacramentorum administratione custodiuntur: ita propria, studio mortificationis, virtutū exercitatione, & diuinæ legis adimpletione, seruat. Hæc opera mētem nostram corroborant, vt inter laqueos, & occasiones peccādī, quas Diabolus non semel in ministeriis animarū obtendit, incedamus securi. Hæc æquanimittatem præstāt, qua molestias à pusillis, & incipientibus illatas sustineamus. Hæc à vëto inanis gloriæ & à turbine superbiæ nos protegūt, ne aut in rebus à nobis præclare gestis gloriemur, aut nostra virtute perspecta, comparatione peccatorum inflemur. Hæc ianuam diuinæ familiaritatis aperiunt, per quā ad gratiæ, & misericordiæ thronum ingressi, voci nostræ vocē virtutis, laboribus nostris fructum, & proximis auxilium ad peccatorum odium, & omniū virtutum amorem impetremus. Hæc fraternā charitatē excitant, ælimationem animarum ingerunt, spiritus feruorem augent, oculum intentionis purificant, & perseverantiam ad laborandum attribuunt. Hæc tādē sunt, quæ nos saluāt, & idoneos Euāgelij ministros efficiunt. Nullus enim cum sola prædicatione, sine sui abnegatione, & diuinæ legis custodia, in cælum ingreditur. Quare Dominus, quibusdā stultis prædicatoribus, qui in nomine eius prophetarunt, dæmonia expulerunt, & virtutes multas fecerūt, dicit: Quia nūquā noui vos; discedite à me, qui opera mini iniquitatē. Nec decet immundos, & impuros sancta tractare, & per quādā simulatā hypochochisim ea quæ nesciunt, ac si in omni virtute essēt instructi, compositis verbis edocere. Non igitur sunt ista ab Ecclesiæ ministris omittēda: imō summis conatibus amplectēda, nō quidem, vt opera vitæ mistæ propria, sed vt opera nostræ salutis, & perfectioni necessaria, sine quibus vita mista stare non potest. Et sicut scholasticæ theologiæ professor (vt simile ab scholis petamus) naturalē, & moralem philosophiā: quam in iuuentute didicit, magna sedulitate retinet, & excidere à memoria nō sinit, quia sine illis naturalibus scientiis ruent multa fundamēta sublimioris doctrinæ, id autē non præstat, quatenus Theologus est, sed quā sapiens, doctusque Philosophus, qui Theologo famulatur, & ea, aut parat, aut seruat, quæ dominæ omniū scientiarū necessaria noscūtur: ita vitæ mistæ

Matth. 7.
23.

A lectator, operibus actiue vitæ diligenter vacat, non quā mistus est, sed quā prudens actiuus, qui in actionibus vitæ actiue versatur, sine quarū præsidio, nec diuinā legē implebit, nec suæ mentis putitate custodiet, nec vitæ mistæ officia aptē strenueq; perficiet.

Opera ergo externa propria vitæ mistæ ea sunt, quæ ad salutem animarum curandam sunt instituta. Et quidē ista omnia iā supra retulimus, sed pro exigētia huius loci, iterum leuiter attingemus, summamque, nō tamen sine aliquo dignitatis ordine perstringemus. Primum opus est, eorum subditorū gubernatio, quos non ad aliquod bonū temporale, nec ad externam reipublicæ pacē conseruandam, sed ad veram virtutem, & ad omnem perfectionem, ac sanctitatē dirigimus. Et iure optimo inter opera externa vitæ mistæ, gubernatio animarum primam sedem occupat: siquidem, & ars artium à Beato Gregorio nuncupatur, & præcipua huius generis opera cōprehendit, & omnia tam maiora quā minora dirigit, & proprium munus est cellissimorum Ecclesiæ viro- rum nimirum Episcoporum, atque pastorum, à quibus, vt sine proprio discrimine, & cum aliorum fructu illud præstent, non quacumque charitas, sed perfecta Dei, & proximi dilectio requiritur.

Secundū opus est, sacre Scripturæ & in vniuersum omnis sacre scientiæ traditio: quā subtilissima persuasione sanctus Thomas Aquinas prædicationi, & aliis animarum ministeriis prætulit, quoniam ipsa ad alia ministeria, sicut architectus ad fibros, & lapidas, & alios minores artifices cōparatur, & quia non vt cūque docet, sed prædicatores, & pastores facit. Hanc vtilissimam functionem, sacre Scripturæ Doctores, nec nō & Theologiæ Scholasticæ, ac sacerōrum canonum præceptores exercent, cuius laborem, si cum assidua oratione, & humilitatis amore condiderint, non parum in virtute proficerent.

Tertium locum obtinet prædicationis, ad extirpanda vitia, & inserendas virtutes, & animos promouendos instituta. Ad quā præcipuē Apostolus Paulus se vocatum esse à Domino gloriatur, dicens: Nō enim misit me Christus baptizare, sed euāgelizare. Hæc autem factio, nō solum peccatores ad virtutem cōuertit, cōuersos in officio cōtinet, & ad omnem promouet perfectionē, verū etiā hæreticos cōiunct, schismaticos Ecclesiæ copulat, & infideles in ouile Christi perducit. Quare optimē Clemēs Alexandrinus: eā scientiā Angelicam vocat, duobus modis proximos adiuuante, siue per manū: siue per linguam operetur.

Quartum opus sit, omnium administratio sacramentorū, cuius ope sacri Pōtiffices fidelium animos in suscepta fide stabiliunt, & ad eam publicē tuendā, consistendāque corroborant, nec nō & ministros Ecclesiæ per sacra ordinationem, & manuum impositionem constituunt. Cuius etiam auxilio presbyteri paruulos spiritualiter mundat, adultos à peccatis expiant, expiatos supersubstantiali pane sustentant: aptos ad prolem copulant; & moribundos ad pōgnam cū humani generis hoste inuendam inungūt, & ad iter in caelestem patriā peragendum cōfirmant. Hanc autem administrationem, idē prædicationi postponimus, quia licet sacratissima sit, non tamen omni populo simul in cōmuni proponitur (quī modus proficiendi diuinissimus est) sed vniūque personæ fidelium singulatim confertur.

Quintū est, adolescentiū eruditio, quia eos, tum virtute, tum literis ad sacram scientiā capessendā necessariis imbuimus. Opus apprime vile Ecclesiæ, summe necessariū, & ad cuiusque rei publicæ salutem remedium præstantissimum. Nam ex pueris, & adolescentibus, benē studioseq; institutis, optimi cives, pru-

Greg. 1. p.
past. c. 1.

D. Thom.
quodlib.
1. q. 7. art.
1. 4.

1. Cor. 1.
17.

Cl. Al.
1. Strom.
in princ.
pio.

dentissi

dentissimiq; magistratus prodibunt, qui & alios sapienter gubernent, ac florentissimam rempublicam constituent. Quod opus, vt religiosis dignissimum, Beatus Basilius primò; deinde Beatus Benedictus in suis cæteribus sanctissimis admiserunt; & postea Dominicana familia: ac tandem nostra societas amplexa sit.

Basili. in reg. breui. ad in. terq. 2. 92. Gregor. 2. dial.

1. Corint. 14. 19.

Matth. 19. 14. 1. Thessa. 2. 7. Prou. 9. 4. cyc.

Gerfon. 2. p. tract. de parul. trab. ad Christu. consider. 4.

Ioan. 6. 27.

Eccles. 7. 38. cyc. 39.

Rom. 1. 5. 1.

Huic operi succedat necesse est doctrinæ Christianæ propositio, qua pueros fidei rudimenta edocemus, & in mysteriis fidei, quæ ante aduentum Christi tenibus erant ignota, pene lactentes, & necdum se ipsos scientes, erudimus. Hæc sunt illa quinq; verba, quæ Paulus magis vult in Ecclesia sensu suo loqui, vt alios instruat, quàm decem millia verborum in lingua. Quinq; enim verba sunt fidei Christianæ rudimenta, quoniam intellectum instruant, voluntatem afficiunt, appetitum cohibent, & corpus, & animam paruulorum suo creatori subiiciunt: & decem millibus verborum præferuntur, quia non decem millia tantum verba, id est, aliquam particularem doctrinam, sed omnia gratiæ & gloriæ mysteria comprehendunt. Huic operi vacantes, exiguo quidem coram hominibus, sed vere magno in conspectu Dei, eum imitamur, qui dixit: Sinite paruulos venire ad me. Et sequentes Paulum, efficiamur paruuli in medio fidelium, quasi si nutritrix foueat filios suos. Sapientiaq; ipsius opus amplectimur, ita clamatis. Si quis est paruulus veniat ad me, & iniipientibus locuta est. Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscuimus vobis. Relinquitte infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Cuius laboris, tum magnitudinem, tum utilitatem, tum meritum (vt nunc alios omittam) ex eo libello Ioannis Gerfonis de paruulis trahendis ad Christum, & ex eius clarissimi & grauissimi doctoris exemplo, quisque cognoscat.

Accedit deinde proximorum particularis instructio. Nam & vitam mittam agentes solent doctorum sententiam in mediū productis metes timoratas sedare, scripulos conscientiam eximere, & in rebus agendis instruere, solent etiã ad altiora progressi eos, qui ad id muneri idonei sunt, a multitudine curarum separatos, & in locum à turbis remotū eductos, exercitationibus spiritualibus informare, & in ratione otiosi meditandi instituire. His, nõ iam paruulorum lac, sed adultorum solidus panis offertur, qui se comedentes, robustiores efficit, & ad maiorem virtutis perfectionem extollit. Cuius panis distributio tanti momenti est, vt nõ vitæ peritura conseruet, sed vitam perpetuam mansuram efficiat. De quo etiã illud intelligi potest: Operamini, nõ cibum, qui perit, sed qui permanet in vitâ æternâ. Nam & hic panis, nos ad illam panem superfluentialem accipiendum disponit, & mentis puritatem ad frequenter eius usum attribuit.

Huic actioni proxima est afflictorum consolatio, quæ, sicut multæ sunt vitæ mortalis miseria: ita multas occasiones bene operandi suppeditat. Ad eam namq; pertinet victos, & custodia detentos consolari, ægrotos tum diuites in propriis domibus, tum pauperes in xenodochiis, visitare, discordes, & dissidentes componere, odia pullulantia restringere; moribundos roborare: & breuiter, omnibus miseris, & calamitosis opem afferre. Quibus operibus illud Ecclesiasticum implebitur: Non desis plorantibus in consolatione; & cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmos; ex iis enim in dilectione firmaberis. Et rursum illud Pauli. Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & nõ nobis placere. Hæc autem implentes, præmium misericordiarum, scilicet largam a Domino misericordiam, & donorum abundantiam consequemur.

Postremo tandem loco colloquia sancta proponi-

A mus, quæ, aut de scelerate vitiorum, aut de virtutis pulchritudine, aut de sacramentorum frequentia, aut de alia quauis materia animæ audientis vtili cum alijs religiosis, aut cum secularibus instituuntur. Quorum tanta solet esse, tum utilitas, tum ad persuadendum efficacia, vt & audientes a cæno peccatorum extrahant, & ad bonam vitam traducant, atque ipsum loquentem interdum doceant, & in desiderio maioris perfectionis accendant. Sunt enim verba Dei velut doctrinam a sapientissimo præceptore, per os cuiusdam discipuli omnibus in communi proposita, qua non tantum audientes discunt, verum etiam ipse discipulus ex scripto dictas, & loquens; instruitur. Ita Deus per aliquem loquens, & reliquos, qui audiunt, & ipsum etiam loquentem ad sanctitatem permouet.

B Hæc autem colloquia, vt fructuosa sint, tribus conditionibus debent ornari. Altera, vt tantum sine proficiendi alijs, & lucrandi eorum animas admittatur. Quod Ecclesiasticus disertis verbis, in hunc modum admonuit. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, vt scilicet illum ad sanctitatem pertrahas. Et cum iniusto de iustitia, vt eum iustitia doceas. Et cum muliere de ea, quæ emulatur, vt audies te virtutes eius prædicantem, illam non odias. Cum timido, de bello, vt animetur, & pericula imminencia non timeat. Cum negotiatore, de traiectione, vt bonas merces, & viles emptoribus asportet. Cum emptore, de venditione, ne pretium præter æquitatem adaugeat. Cum viro liuido, de gratis agendis, ne de bonis aliorum tristetur. Cum impio, de pietate; & cum inhonesto, de honestate, vt ista vitia fugiant, & contrarias virtutes amplectantur. Cum operario agrario, de omni opere, ne ab hero ad aliud opus dimissus impatiens sit, & impositum onus superbe detrectet. Cum operario annuali, de consummatione anni, in quo cum mercede sit accepturus, æquum est, vt diligenter laboret. Cum seruo pigro, de multa operatione, vt segnitiam & negligentiam abiciat. Hi ergo ad colloquia admittendi sunt, quod ipsos emendemus, & ad virtutes alliciamus; non verò, vt ipsorum praua consilia sequamur.

C Altera est, vt materia conuersationis nostræ proposito fini congruat, quod habebit, si bona sit & statui proximorum conueniens, & a nostra professione non abhorrens. Vnde Hugo Victorinus merito ait: Quid a nobis dicendum sit, hæc generali distinctione discerni, vt videlicet nõquã in sermonibus disciplinatis otiosa adhibeatur. Explicans autem, quæ sunt ista otiosa a sermonibus nostris remouenda, subiungit: Otiosa autem sunt omnia, quæ sunt, aut nocua, aut inhonesta, aut inutilia. Inutilia sunt, quæ nec loquentibus, nec audientibus profut. Inhonestasunt, quæ vel illius qui loquitur, vel illius, cui loquitur, vel illi, de quo loquitur, dignitati nõ conueniunt. Nocua sunt, quæ suis frustrationibus animas auditorum, siue ad errorem, siue ad prauitatem inducunt. Tunc ergo colloquiis nostris alios ad bonum inui abimus, cum proficua audientibus, congrua statui virore spirituali, & virtutem, ac veritatem declarantia, loquemur. Tertia est, vt conuersatio cum alijs, quã, nõ moderatissima sit atque breuissima. Tum ne alia ministeria maioris utilitatis impediatur, tum ne tempora orationi & lectioni destinata surripiatur; tum ne in otiosa (quod facillimum est) & inutilia, ac secularia distrahatur denique, vt nostræ circumspeditionis exemplo, aliorum nimitate cohibeamus, qui putant se vtiliter tempus impedere omnibus diei horis, cum proximis conuersando, & de rebus, aut bonis, aut non malis colloquendo. Certum est autem eos errare, qui cum possint vtilioribus ministeriis intendere, hoc infimo, & multis periculis distractionis exposito ministerio delectantur, & cum aliorum etiam offensione,

Exec. 37. 12.

Hugo. in instr. nouit. ca. 4.

g. 1. p. c. 1.

Thom. dial. 7. an.

or. 1.

Al. om. inci.

in eo, plusquā oportet, distinentur. Hæc opera externa, quæ diximus, magnæ orationi coniuncta, & purissimè contemplationi, & aliis internis exercitiis copulata, vitam Apostolicam efficiunt, & vestem animæ non minus pulchram quàm pretiosam cõtexunt.

Ad quos pertineat vita mista.

CAPVT XXXIX.

ITA ista, cuius hactenus decorem ostendimus, cuius necessitatè, naturâ, finè, actusq; descripsimus, eorum est sine dubio, qui in cœnobiiis ad prælationè cœcti subditos religiosos sibi commissos gubernant; & eorum, qui aut iustitiæ, aut charitatis lege deuincti salutem animarū curant; & legem diuinâ docendo, prædicando, peccata expiando, & alia ministeria supra commemorata exercendo, denūciant. Quod & ex dictis manifestè colligitur, & ex istorum munere potest breuiter, ac manifestè deduci. Nam officium prælati, est officium mediatoris, qui ea, quæ Dei sunt, & ea quæ ad homines pertinet, inter Deum, & homines statuat, & quid ab vtraque parte (vt ita dicam) præstandum sit, fideliter, amicabiliterq; cõdonat. Hoc nomè vsurpauit Moses princeps populi electus, cū ad genus Israël sibi subiectū, in hūc modum loquutus est. Ego sequester, & medius fui inter Deū, & vos in tēpore illo, vt annunciare vobis verba eius.] Mediator autē cum his tractet, necesse est, quorū partes agit, quorum negotia disponit, quorum animos ad pacem & concordia reducit. Quamobrè prælati ministeriū, illud habet propriū, vt quæ subditorū sunt, apud Deū faciat, quod oratione, & cõtemplatione periclitur; & quæ Dei sunt, apud homines agat, quod sollicitudine, & actione cõpletur. Vnde ex his duobus, actione, & cõtemplatione, tota eius vita debet esse cõposita. Huius doctrinæ sanè verissimæ Bonauentura sit egregius asseritor, ita scribēs. Est enim Prælati mediator inter Deū, & subditos, & sicut negotiū Dei gerit apud illos docendo, corrigēdo, sursum agendo; ita etiā negotia eorū studeat apud Deum fideliter promouere, placando gratiam impetrandō, & conseruando à malo.] Vita ergo prælati siue pastoris ex actione, & cõtemplatione cõstat. Quare Dominus, cū primū Iosue, in locum Moyū, principē & ducē suæ plebi præfecit, istorum duorū ei curā iniūxit. Actionē quidē, dū ait: Cõfortare, & esto robustus, tu enim sorte diuides populo huic terrā, pro qua iuravi patribus tuis, vt traderē eā illis.] Cõtemplationem verò, cū post pauca subiūgit: Non recedat volumen legis huius ab ore tuo, sed meditareris in eo diebus, ac noctibus, vt custodias, & facias omnia, quæ scripta sunt in eo.] Nec non, & huius sanctæ vicissitudinis fructū exponit, adficiens: Tunc diriges viā tuā, & intelliges eam.] Ecce optimè delineatā solliciti vitæ pastoris: Nā hunc fortissimū principē prælatorū fuisse typum, Rufinus manifestè testatur. Aulse Naue filius (inquit) cū electus esset dux populi, cõmutato nomine Aulse, Iesus cognominatus est, quod ostēderetur hoc esse nomē, quod principibus, & ducibus conueniret, qui salutē sequētib; se populis darent. Sit itaque prælati, tā perfectionis ouium sollicitus, vt corrigēdo, & docendo, & alia necessaria obeundo, inter illos terræ viuētiū distribuatur, & in sortē electis promissā, lætos & victoriam canentes, introducat: Sit etiā tam suæ, & aliorum salutis audius, vt legis diuinæ assiduam meditationē nō deserat, quæ, & seipsum pascat, & paruulis sibi subiectis viā terræ aut cœli promissī demonstrat. Tunc omnia prudētè agat, & vitam suam ex actione meditationēque contextam, sapienter influet. Manus verò ministri animarū est profectō munus

Deuter. 5. 5.

Bonauent. tract. de sex aliis seraph. c. 8.

Iosus. 1. 6.

Ibidem. 8.

Rufinus exposit. in symbolum.

Angeli, siue nūtij, qui Dei internis aurib; verba percipit, & audita ad homines perfert. Hoc nomine Malachias virū, ad hoc præfatiūmū officii euectū nobilitat. Labia enim sacerdotis custodiēt scientiam, & legē requirēt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.] Quo loco Hieronymus, Angelus, id est, nuncius, sacerdos Dei verissimè dicitur, quia Dei, & hominū sequester est. eiusq; ad populū nūciat voluntatē, & idcirco in sacerdotis pectore rationale est, & in rationali doctrina, & veritas ponitur, vt discamus, sacerdotē doctū esse debere, & præconē Dominicæ veritatis.] Angeli autē, siue nūcij, hoc est ministeriū, vt ad dominū suū mittēdus accedat, ab eo, quæ nūciatūrus sit, audiat: quibus rationibus eis, ad quos mittitur, sit persuasurus, addiscat, quæ præmia obedientib; promittet, & quas pœnas nō obedientibus denūciabit, intelligat. Quæ omnia Euāgelij minister, orādo, meditādo, gemēdo, & lacrymas profūdendo cognoscet. Nā si mittentis Domini voluntatem assidua meditatione non audiat, & diuinā mysteria, quæ est ore explicaturus, oculis mētis non videat, illa Ezechielis sentētia ridebitur, Vt Propheta insipientibus, qui sequuntur spiritū suū, & nihil vident] Et rursus. Vident vana, & diuinant mendaciū, dicentes, ait Dominus, cū Dominus nō miserit eos.] An nō spiritū suū sequitur, qui à libris vanis, atq; prophanis, quæ fidei populo dicturus est, petit, & sacra volumina, ac cõmentationes sanctorū patrum omni veneratione dignissimas prætermittit? An nō cœcus est, qui nūqua iustitiæ solem illuminādus inquirat, sed tenebris rerum mūdānarum obuoluitur? An non vanitatem & mendaciū videt, qui vera loquēs, falsa diligit, & inania, atque inutilia sectatur? Sed talis est Domini nūcius ad eum iugiter per orationē nō veniēs, & vera à falsis, vtilia ab inutilib; assidua meditatione nō discernēs. Sicut autē ad Angelū istū pertinet annunciāda à Domino aure cordis percipere; ita ad eundē spectat audita & intellecta nunciare. Quare speculatori domus Israël audiētī verbū de ore Domini, dicit ipsemet Dominus, qui illū edocuit. Si dicēte me ad impiū, morte morieris, nō annūciaueris ei, neq; locutus fueris, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse impius in iniquitate sua morietur, sūguinē autē eius de manu tua requirā.] Annūciare autē populis, quæ Dominus dicēda, & prædicāda præcipit, nō cõtemplationis actibus, sed actionis functionibus annumeratur, atq; aded tota ista cœlestis hominis, aut terrestris Angeli vita, ex cõtemplatione & actione apparet cõposita. Qui ergo sæculo mortu; Deo verò per institutū religiosum viuēs, tantā iā est virtutē adeptus, vt possit, nō sibi tantū, sed etiā proximorū salutē prodesse, velut alter Abraham pater multarum gentium effectus in spelunca duplici coniungem suam, hoc est, animam suam, non cum marore, sed cum gaudio sepeliat. Spelunca duplex (auctore Gregorio) vita actiua, simul, & contemplatiua est, quarum illa nos prauis operibus mortuos tegit, ista verò defunctos curis & sollicitudinib; sepelit. Hoc igitur sepulchū gloriosum sibi eligit, qui salutē proximorū cõsulens, tāquam prudēs operarius, propriā salutē nō spernit. Vnde idē Beatissimus Pater Gregorius ait: Perfectus quisq; prædicator, extrinsecā à præsentis vitæ desiderijs animā suā, sub bonæ operationis regimine, & cõtemplationis abscondit, vt à carnali cõcupiscētia, sub actiua cõtemplatiuaq; vita, quasi insensibilis lateat, quæ prius mūdi desideria scētis, mortaliter viuēbat.] Duplicē profectō spelūcā in qua vxor Abraham sepulta est, mysticè declarat, quā qualibet anima prædicatoris, filios Deo paries, cū ingenti exultatione frequētat. In ea namq; Christi Saluatoris vitā imitatur, de quo

Malach. 2. 7.

Hier. libr. 2. in Malach. ad c.

2. Exod. 28. 30.

Ezech. 13. 3. Ibidem 6.

Ezech. 3. 18.

Gregor. 6. mor. c. 17.

Greg. ibidem.

Ibidem.

ibidem